

1 Sáráj, žena Abramova, mu nerodila. Měla egyptskou otrokyni, která se jmenovala Hagar.
2 Jednou řekla Sáráj Abramovi: "Hle, Hospodin mi nedopřál, abych rodila, vejdi tedy k mé otrokyni, snad budu mít syna z ní." Abram Sárájiny rady uposlechl. 3 Vzala tedy Abramova žena Sáráj svou otrokyni, Hagaru egyptskou, deset let po tom, co se Abram usadil v kenaanské zemi, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. 4 I vešel k Hagarě a ona otěhotněla. Když viděla, že je těhotná, přestala si své paní vážit. 5 Tu řekla Sáráj Abramovi: "Mé příkoří musíš odčinit. Sama jsem ti dala svoji otrokyni do náruče, ale ona, jakmile uviděla, že je těhotná, přestala si mě vážit. Ať mezi mnou a tebou rozsoudí Hospodin." 6 Abram Sáráji odvětil: "Hle, otrokyně je v tvých rukou, nalož s ní, jak uznáš za dobré." Od té doby ji Sáráj pokořovala tak, že Hagar od ní uprchla.
7 Nalezl ji Hospodinův posel ve stepi nad pramenem vody, nad pramenem při cestě do Šúru, 8 a otázal se jí: "Hagaro, otrokyně Sáráje, odkud jsi přišla a kam jdeš?" Odvětila: "Prchám od své paní Sáráje." 9 Hospodinův posel jí řekl: "Navrať se ke své paní a pokoř se pod její ruku." 10 Dále jí řekl: "Velice rozmnožím tvé potomstvo, takže je nebude možno ani spočítat." 11 A dodal: "Hle, jsi těhotná, porodíš syna a dáš mu jméno Izmael (to je Slyší Bůh), neboť Hospodin tě ve tvém pokoření slyšel. 12 Bude to člověk nezkratný, jeho ruka bude proti všem a ruce všech budou proti němu; bude stát proti všem svým bratřím." 13 I nazvala Hagar Hospodina, který k ní promluvil, "Bůh vševídnoucí", neboť řekla: "Zda právě zde jsem nesměla pohlédnout za tím, který mě vidí?" 14 Proto se ta studně nazývá Studnicí Živého, který mě vidí; je mezi Kádešem a Beredem.

Odkud jdeš - a KAM tvé kroky míří?

Tahle zásadní otázka zní uprostřed dnešních bohoslužeb - i příběhu samého. Otázka po východisku i cíli života: Odkud jdeš - a kam míří tvé žití?

Má-li mít život lidskou podobu - není možné tuhle otázku obejít. Byť se jí v koloběhu dní podvědomě vyhýbáme - je třeba se jí vystavit. A shromáždění kolem příběhů, jako je ten dnešní, je k tomu jako stvořené. Protože ten příběh tu otázku nejen klade - ale také nabízí, odkud čerpat odpověď.

Sama oslovená

otrokyně Hagar má jasno, jen pokud jde o první půli té otázky. Ví, **odkud** prchá. Vypudila jí svévole a ponižování její vznešené paní, pramáti Sary. Stala se matkou Abramova syna - ale poměry u Abrama a Sary ta radostná událost tak zamotala, že už tam pro ni není místo. UPRCHLA. Jakoby naplnila roli, kterou jí určuje její jméno: Hagar - tj. Uprchlice. Ale KAM? KDE je její budoucnost? Na to odpovědět nedokáže. Její kroky míří do rodného Egypta - ale kdo se trochu orientuje v příbězích Tóry a proroků, tuší, že země faraonů a otroků žádné smysluplné východisko nepředstavuje.

ODKUD - A KAM? Možná právě ona bezradnost - že nevíme **kam** - brání nejednou si tuhle otázku, co činí život lidským - vůbec položit. Kde je moje budoucnost? Komu, čemu svěřit své očekávání? Anebo se potácet vždycky tam, kam věje vítr, tlačí momentální životní okolnosti, kam nás táhne dav či konvence, zmatené sny či momentální emoce?

Než se dostaneme k odpovědi,

vraťme se ještě k onomu ODKUD: koneckonců i otázka biblického posla zní uprostřed příběhu - a jeho první půle se na Hagarině zoufalém útěku podepsala. Co bylo na počátku? Jeden stručný biblický obrat: *I řekl*. Obrat, který v bibli nepřeskakuj, spíš si všímej, kdo promlouvá - a co z toho bude. Tentokrát jako první "i řekla" Sára: "Abrahame, nevím, jak to ten tvůj B myslel, když ti sliboval syna - ale jedním jsem si jistá: Já už děti mít nebudu. A jestli má celý ten podnik mít

budoucnost - musíme to ošéfovat sami. Vezmeš si mou otrokyni Hagar - a zplodíš s ní dítě. To bude tím vytouženým slíbeným potomkem.”

Na samotném nápadu není nic nemravného: zplodit potomka s otrokyní manželky byla starověká varianta dítěte ze zkumavky. Koneckonců, Jákob se o pár kapitol dál bude činit se svými ženami a jejich otrokyněmi, dokud těch potomků nebude 12. **Problém** vidí vypravěč v něčem jiném: v netrpělivosti víry. Ve snaze stát se manažerem Božích zaslíbení. Sára tu ztělesňuje církev, popř. její patřičně důležité představitele, když berou Boží věci do svých rukou - v domnění, že po těch letech už jim nejlíp rozumějí sami. Sára rozhodla - a jak řekla, tak udělala. A Abram její hlas poslechne - jako by to byl hlas Boží. Odkvačí do stanu Hagar - a ta se zanedlouho ocitne v požehnaném stavu.

Opravdu požehnaném? Vždyť místo aby v tom praoteckém kempu začly znít adventní písně, plné očekávání - rozhostí se tam za dva tři měsíce mrazivá atmosféra. Hagar se nejdřív začla nosit jak matka následníka trůnu - a Sáře dává najevo: Možná jsi paní - ale matkou jsem já. Někdy na to nejsou třeba slova, stačí jen patřičně významný pohled. A ponížená Sára si vylije svou hořkost na Abrama (jakoby to nebyl od začátku její projekt). A Abram? Neumí než strčit hlavu do písku. Dá Sáře volnou ruku - a ta začne dávat Hagar takovou sodu - že jí nezbývá než prchnout.

Odkud přicházíš, Hagar? Z poměrů, kde se nedalo žít. Prchám z dusna, které vytvořil ten přestárlý spolek malověrných věřících. Ale kam? Na to odpověď nemám.

Kudy kam a kudy dál?

Kudy dál pro utíkající Hagar, která nosí pod srdcem Abramovo dítě? A kudy dál pro Sáru - a Abrama, kteří na to zadělali? Kudy dál, když jsme to možná mysleli dobře, ale pak se věci tak strašně zamotaly a ukázalo se, že to výborné řešení bylo výborné jen zdánlivě? Kudy dál, když ve společenství víry zavládne zahořklé dusno? A kudy dál, když se v téhle zemi tak krátkozrace a nehumánně manipuluje s údělem lidí na útěku? Kudy dál, když se zdá, že pro soucit není místo nejen ve společnosti, ale už ani v církvích?

Odpověď přichází od posla Hospodina. Od posla toho Hospodina, s nímž aktéři příběhu přestali počítat. Jeho posel teď přichází s evangeliem, kde se teď - v té bezvýchodné situaci otvírá budoucnost: *OBRAŤ SE a NAVRAŤ ke své paní, Hagar. Pokoř se - u té, která tě tak pokořovala. Vrať se k Sáře. Proč?*

Ne proto, že se nesluší utíkat, a uprchlíci si musí nechat líbit všechny rozmary těch, jimž jsou vydáni na milost a nemilost. Ale protože Hospodin ti chystá budoucnost - právě tam, kdes' ji sama neviděla. Tvá budoucnost je zatím u těch, kteří se nijak nevyznamovali, ale je to budoucnost plnohodnotná: *“Velice rozmnožím tvé potomstvo, takže je nebude možno ani spočítat.”* V předchozím díle tohle zaslíbení uslyšel velebný patriarcha Abram - teď je adresováno mladé otrokyni, cizince a uprchlici: *“Tvé dítě nikdy nemělo být počato. Vždyť to není dítě zaslíbení, ale lidské vypočítavosti. Ale když už tu je, já i rpo ni a pro něj otevírám budoucnost: Velice rozmnožím tvé potomstvo...”*

Co otevírá budoucnost?

Kde nalézat jedinečné KAM svého žití, když se všechno podělalo? Především v Božím slitování. V soucitu s těmi, kteří na vlastní kůži zažívají, kde už to dál nejde - a přitom narážejí - na dveře zabouchnuté před lidskou nouzí. Na důsledky krátkozrakosti, která si soběstředně hledí svého, anebo na flandáckou suverenitu, která začla bezohledně kralovat v Božích věcech. Když vyhlídky lidského života zasukuje bezohlednost či krátkozrakost - ještě je tu Boží slitování. Pro všechny. V slavném příběhu vysvobození z Egypta se slitovává Hospodin nad bezvýchodností svého lidu v otroctví egyptském. Tady se slitoval nad Egypt'ankou - trápenou panskými manýrami pramatky Izraele.

Proto její syn ponese krásné biblické jméno: Izmael. *Bůh slyšel.* Cestu navzdor bezvýchodnosti mi otevřel Bůh, který slyší nářek - a vidí trápení bezvýchodně prchajících.

A jako krédo

jako vyznání nově rašící důvěry a naděje dává Hagar jméno studni, kde k tomu zásadnímu obratu došlo: *Studnice Boha Živého - BOha, který mne viděl v mém trápení. "Ty jsi Bůh silný"* - vyznává ještě včera pohanka - ty jsi Bůh, jehož síla se projevuje v jeho slitování. V solidaritě. V tom, že vidí trápení prchajících a bezvýchodnost těch, kdo vědí ODKUD PRYČ, ale nemají KAM dál. Takovým tvá síla otevírá budoucnost.

Ne náhodou se místem, jež ponese tohle jméno - stala právě **studna**. Pramen žití. Ve všech těchto příbězích se studna stává bodem obratu. Pro Hagar - pro Izáka - pro Jáko. Zdrojem života, když se zdála budoucnost prohraná, nejistá, temná. Zdrojem, kde můžeš čerpat vodu, jíž uhasíš žízeň po životě.

ODKUD a KAM? Smíme a máme si tu otázku nechat položit. A odpovědi čerpat právě ze studnice příběhů Boha živého.

Dvě poznámky, než dojde na Amen: Přece jen je to příběh o ženě na útěku - **o uprchlících**. Pokud bychom my tady u nás chtěli z příběhu čerpat poučení, že uprchlíci se mají vracet na místo, odkud je vyhnaly nelidské podmínky, není to postoj andělský, ale postoj, v němž máme nejvíc společného s tvrdou a nelítostnou manažerkou Sárou. Budoucnost této země nespočívá v radách nelítostných sobců, ani v pošlapávání lidské důstojnosti, nekuli lidských práv - ale právě naopak - v empatii vůči těm, na něž dopadají podmínky, v nichž se nedá žít.

A druhá poznámka: Nelze pominout, že na tenhle příběh o Hagar a Izmaelovi se odvolává korán, když ukotvuje rod božích vyznavačů v abrahamovské tradici. Nechci nijak rozmazávat hranice mezi náboženstvími či konfesemi, ale tuhle studnu máme společnou. A ta studna připomíná, že vodou života jsou příběhy plné Božího slitování - i překvapivě otevřených možností, kde se zdálo všechno zabarikádované.

Hospodine, Be Abrahama, Sáry i Hagar, Otče JKa - vidíš a slyšíš ty, kdo nevědí kudy kam, kdo utíkají. Jim i nám se stáváš Bohem nabídnuté budoucnosti. Děkujeme za to - se starostí, aby to mezi námi, dnes a v této zemi nebylo nadarmo. AMEN.

Pořad bohoslužeb

Píseň: 614,1+3

In: Nakloň Hospodine ucha svého a vyslyš mne, neboť jsem utištěný a zubožený. ... Není žádného tobě podobného mezi bohy, Pane, a není takových skutků jako jsou tvoji. Všickni národové, které jsi učinil, přicházejíce skláněti se budou před tebou, Pane, a ctíjí jméno tvé. AMEN (Ž 86,1.8n)

Píseň 86,1-5

Modlitba

Náš Pane a Otče - i tento den a toto shromáždění nám jsou svědectvím, že nepouštíš z rukou podivuhodný příběh vysvobození a naděje. I když se v tomto světě uskutečňuje tolik plánů, které se protíví tvé vůli - i když se každou chvíli někde zhmotní kralování lidské pýchy nebo hlouposti - i když my, tvůj lid, zlehčujeme tvé jméno - přece jsme tváří tvář tobě zváni k novému úžasu, vděčnosti i důvěře. Nenecháváš nás napospas ani naší bezmoci ani našim omylům ani naší svévoli.

Tvoje slovo obrací naši pozornost k tomu, co skutečně platí, co má budoucnost. Prosíme, daruj je nám i celé tvé církvi. Ve světle tvého slitování a věrnosti nám dej zahlédnout budoucnost všeho stvoření i nás samých. Amen.

1. čtení Gn 16,1-6

Děti do nedělky

Píseň 372,1-4

kázání 16,7-14

Píseň 553

Ohlášení

Přímluvy

Otče náš...

Poslání Ř 15,1-4

Požehnání Ř 15,13

Bůh naděje necht' vás naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, aby se rozhojnila vaše naděje mocí Ducha svatého. Amen

Píseň 252,7-8